

Benke Imrére emlékezünk

Száz évvel ezelőtt, 1882. február 11-én született Hódmezővásárhelyen, és mivel csak 8 évvel ezelőtt, 1974. február elején halt meg, feltehetően még sokan emlékeznek rá (a Csomorkányi utcában lakott).

A város munkásmozgalmának ismert, jeles személyisége volt Benke Imre. Ahhoz a nemzedékhez tartozott, amely még személyesen ismerhette Szántó Kovács Jánost. Agrárproletár családból származott. Maga is földmunkás és kubikos volt. Iskolai végzettsége: 3 elemi. Abban a korban a földműves szegények gyermekei nem tölthették idejüket az iskolapadban. Korán kapcsolata került a munkásmozgalmal, 1912-ben belépett a Szociáldemokrata Pártba és ugyanabban az évben a Földmunkás Szakszervezetbe is.

A világháborúból 1917-ben jött vissza. A Tanácsköztársaság idején először a munkástanács tagja, majd a Földmunkásszövetség Szolnok megyei titkára és a szövetség országos tanácsának tagja lett. Baloldali tevékenységéért 1920-ban internálási eljárás folyt ellene, majd sokáig rendőri felügyelet alatt volt.

A két világháború között Hódmezővásárhelyen a Szociáldemokrata Párt tagjaként, éveken át vezetőségi tagként tevékenykedett. Egyik fő feladatának a földmunkások szervezését tartotta. A 20-as években is tagja volt a Magyarországi Földmunkások Országos Szövetsége választmányának. Ennek képviselőjében vett részt például 1924-ben Mindszentén a helyi csoport ala-

kuló gyűlésén és ismertette a szövetség célját, valamint a helyi csoport szükségességét és gyakorlati előnyeit. A párt megbízásából 1930-1945 között a városi törvényhatósági bizottság tagja volt. Egy 1930. december 16-i jegyzőkönyv tanúsága szerint Posztós Sándor, Takács Ferenc, Kiss János, Benke Imre, Papp Lajos, Simon Sándor, Móritz Imre, Nagy Lajos, Karácsonyi Ferenc a Hódmezővásárhelyi Törvényhatósági Bizottság szociáldemokrata tagjai indítványozták, hogy a T. H. Bizottság terjedjen feliratot az országgyűléshez és a kormányhoz az egyesülési és gyülekezési szabadságjogok helyreállításának érdekében.

A felszabadulás után pártja képviselőjében részt vett a Hódmezővásárhelyi Földmunkás Bizottság munkájában, majd a földhöz juttatott újgazdák termelési gondjainak megoldását segítette. 1946-tól 1950-ig, mint a termelési bizottság elnöke. A két munkáspárt egyesülése után pártvezetőségi tag lett. 1951-től betegsége gátolta az aktív munkában. A munkásmozgalmában végzett tevékenységéért pártunk és kormányunk magas kitüntéseivel ismertte el. Megkapta a Szociáldemokrata Hazáért Erdemrend, a Munka Erdemérem, a Tanácsköztársasági Emlékérem, a Felszabadulási Jubileumi Emlékérem és a Munka Erdemrend ezüst fokozata kitüntetésekét.

Most, születésének századik évfordulóján tisztelettel emlékezünk Benke Imre elvtársra.

Mayer Gyuláné

Kórházavatás

Szerdán dr. Shultheisz Emil egészségügyi miniszter felavatta a békéscsabai kórház 310 ágyas új épületét. Mostantól kezdve a város e fontos egészségügyi intézménye hat és félszáz ágyas, korszerűen felszerelt kórházként szolgálja a gyógyítást. Az új szárnyban 160 ágyas belgyógyászat, 60 ágyas belgyógyászat, 60 ágyas fül-orr-gégészeti és szemészet kapott helyet.

Az új épület átadásával befejeződött a kórház bővítésének első, 340 millió forint beruházás igénylő üteme.

Koszorúzás Darvas József sírjánál

Darvas József születésének 70. évfordulója alkalmából szerdán, tegnapi Budapesten koszorúzási ünnepséget rendeztek az 1973-ban elhunyt író, a népi írók mozgalma egyik legjelentősebb marxista szemléletű képviselője sírjánál, a Mező Imre úti temetőben.

A tisztelet és a megemlékezés koszorúját az MSZMP Központi Bizottságának tudományos, közoktatási és kulturális osztálya nevében Kornides Mihály és Agárdi Péter, a Művelődési Minisztérium képviselőjében Tóth Dezso és Szabó B. István, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa részéről Molnár Béla és Juhász Róbert, a Magyar Írók Szövetsége nevében Hubay Miklós és Doboz Imre helyezték el.

A kegyelet virágaival öveztek Darvas József nyughelvét családjának tagjai, szülővárosának küldöttsége, az íróról elnevezett középiskolás kollégium képviselői, pályatársak és tisztelők is.

Show és sajtófesztivál

Elkészült a 16. ifjúsági napok programterve

Számtalan kérdés fogalmazódott meg a Szegei Ifjúsági Napok jövőjéről, találya. Kell-e gyökeresen változtatni a hagyományos programokon? Mikor rendezzék? Nyaranta, mint eddig, vagy ősszel, a tanítás megkezdése után, gondolva a Szegeden diákoskodó fiatalokra? Felmerültek gondok, amelyek csupán a rendezőket érintették. Ők a 15-öt is színvonalasabbá, színesebbé kívánták tenni minden korábbi, ugyanakkor számolniuk kellett azzal is, hogy a kapott támogatás ellenére a háromnapos munka úgy-úgy felemészti fizikai és anyagi erejüket egyaránt. Az utóbbi beigazolódt. Ami a sikert illeti? Nos, az méltatlanul kis mértékben tért meg.

Idén talán másképp lesz.

Minden olyan szervezet, amely felelős a fiatalokért, segíti a főrendezőket, a városi KISZ-bizottság és az Expressz utazási iroda meggyei kirendeltségének munkáját: ötletekkel, különféle berendezések, eszközök biztosításával, s nem utolsósorban anyagiakkal is. Most, február közepén arról is hírt adhatunk, hogy elkészült a 16. ifjúsági napok programterve. A terv tartalmazza az eddigi legnépszerűbb, legsikerültebb rendezvényeket. Az elképzelések gyökeresen tehát nem változtak, inkább a korábbi évek ifjúsági találkozói szerves folytatásának tekinthetők. A rendezők neves előadóművészek, együttesek megnyerésével kívánják színvonalassá tenni az egyes programokat, amelyek ezúttal nemcsak a helyi és

vendég fiataloknak, hanem a város valamennyi lakójának szólnak. A tavalyhoz hasonló módon a helyszínek is változatosak lesznek.

Néhány szót a programokról. Az új rendezői koncepció és elnevezés szerint négy blokkba csoportosíthatók. Színvonalas pop-rock zenét, az ifjúsági mozgalom huszonöt éves múltját ölelő politikai légtérrel teremtő fórumot ígér az első blokk. A második a népművészet igényes színpadi, a népi díszítőművészet vásári megéleltetését vállalja, továbbá kiállítás, amelynek keretében ifjú mesterek különféle munkájával, tájegyseggek folklórával ismerkedhetnek meg az érdeklődők. Az elmaradhatatlan népzenei színpadon a legpróbbakat is táncra serkentik. E programok példát a város valamennyi lakójához szólnak. A megmaradt két blokk a country- és a dzsesszzené. A tervek szerint jól elkülönített helyszíneken szólnak meg mindkét műzsika. A város ifjúsági klubjai, valamint a városrészek sem maradnak némák: helyszíni szórakoztatóprogramokat is terveznek. Az Expressz szórakoztatóprogramjával ismertetel jelennek meg. Nem marad el a vizes-sportos vetélkedő, a KRESZ-vetélkedő sem, sőt, újjal egészül ki a rakparti trapp-partyval.

Mind ezekre július 30-án, 31-én és augusztus elsején kerül sor.

Tisztelgés Batthyány Lajosnak

Gróf Batthyány Lajos, a reformkor és az 1848-as forradalom jelentős államférfija, az első magyar miniszterelnök születésének 175. évfordulója alkalmából életét és politikai munkásságát bemutató kiállítás nyílt szerdán a Magyar Országos Levéltárban.

Bemutatták azokat a dokumentumokat, amelyek modern gazdasági elveit tükrözik; így az Ikervári uradalomból 1846-ban az Iparegyletnek elküldött jegyzékét a selvemhernvő-tenyésztésről. Megtekinthető az Iparegylet 1841. február 1-i közgyűlési jegyzőkönyve — ekkor választották Batthyány Lajos az egyet elnökévé. Kiállították azokat az emlékeket is, amelyek az 1848. előtti országgyűléseken való szerepléséről, a főrendi ellenzék vezéralakjává válásáról tanúskodnak.

Az 1848-as forradalom korát szemléltető emlékek között metszet eleveníti fel az egyik történelmi jelentőségű jelenetet, a 12 pont kinyomtatását, a Landerer nyomdában. Az egyik tárlóban helyet kaptak azok az iratok, amelyek az első magyar miniszterium tevékenységét mutatják be; több feljegyzés, körlevél került a nyilvánosság elé. Kiállították a Batthyány Lajos ellen készült vádiratot, s az ellene hozott halális ítélet másolatát, a Magyar Nemzeti Múzeumtól kapta kölcsön a levéltár azt a zsebkést, amelyvel Batthyány öngyilkosságát kísérelt meg cellájában, hogy a kivégzést elkerülje.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem bölcsészettudományi kara és a Hazafias Népfront Országos Honismereti Bizottsága Batthyány Lajos születésének 175. évfordulója alkalmából kétnapos tudományos ülésszakot rendezett. Az első napon, szerdán Diószegi István tanácsvezető egyetemi tanár, az ELTE bölcsészettudományi karának dékánja megnyitóját követően Zimányi Vera, a Magyar Tudományos Akadémia történettudományi intézetének tudományos főmunkatársa a Batthyány-család történetéről, hagyományairól tartott előadást. Gergely András

A születendő gyermek érdekében

Dr. Farkas Márton könyvéről

A magzatvíz vizsgálatával bő másfél évtizede foglalkoznak a szegedi orvosgyógyászati női klinikáján. Ehhez a világviszonylatban sem régebbi keletű tevékenységhez elengedhetetlenül szükséges volt az orvosi manuális és műszeres technika fejlődése, hiszen a magzatvíz-diagnosztika létszükségletéig, de megfelelő feltételek hiányában nem mentes a kockázatoktól sem.

A vizsálatoknak többféle módja van. Az úgynevezett amniocentézis révén a sértetlen magzatburkot át szemmel állapíthatja meg az orvos a magzatvíz tulajdonságait, s von le következtetéseket a születendő gyermek magzati állapotára. Másik módszer az úgynevezett amniocentézis: a ki nem hordott terhességeknél módjában áll az orvosnak mintát venni a magzatvízből, örökletesi és diagnosztikus okokból. Ez a technika lehetőséget nyújt bizonyos anyagoknak (festékeknek) a peteürbe való juttatására, melyeknek az anyai vizeletben történő kiválasztási ideje a magzat mindenkorai állapotáról nyújt felvilágosítást az orvosnak, illetőleg az úgynevezett rejtett fejlődési rendellenességek kimutatására is alkalmas.

Ezek az eljárások — és sok más még — a korszerű szülészet, nőgyógyászat módszerei. A szegedi klinikán dr. Farkas Márton docens és munkatársai úgyszólván a hőskortól foglalkoznak magzatvíz-diagnosztikával, kutatásaik eredményeit hazai és külföldi szaklapokban publikálták, számos tudományos konferencián ismertették. A Medicina Könyvkiadó hiányt pótol, mikor a nyilvánosság számára is hozzáférhetővé tette dr. Farkas Márton összegező monog-

ráfiaját, a *Magzatvíz-diagnosztikát*, amely a maga nemében úttörő vállalkozás, magyar nyelven az első kiadvány e témában. Ezek óta tudott, hogy a szülés alatti halálozás lényegesen csökkent ugyan, ám a méhen belüli és az újszülöttkori veszteség alig lett kevesebb. A magzatnak méhen belüli elhalása és a korai születési utáni halálozás legtöbbször azonos okokra vezethető vissza: részint a magzat fejlődési hibáira, részint a magzat és a méhlepény együttesének akut vagy krónikus zavarai talaján kialakult oxigénhiány állapotokra. S mivel pusztán a gyógyítóeljárások tökéletesedésétől aligha várható lényeges javulás e tekintetben, indokolt, ha az orvostudomány mindinkább a korai diagnózisokra törekszik, a rendellenességek megelőzésére. Ezt szolgálja a születést megelőző vizsgálatok, melyeknek egyéb lehetőségei mellett mindinkább tért hódítanak az utóbbi időben a magzatvízvizsgálatok. A módszerek technikája általában könnyen elsajátítható, a hibaforrás, a kockázat, a szövődmény lehetősége elenyésző. Az új vizsgálóeljárások előnye, hogy önmagukban is támpontot nyújtanak arról, szövődményes esetben tovább vizsgálható-e a terhesség a méhen belüli elhalás veszélye nélkül. Ezért jelentősek azok a diagnosztikus módszerek, amelyek minél előbb és minél több felvilágosítást nyújtanak az orvosnak a magzat méhen belüli életviszonyairól. A magzatvíz-diagnosztika a korszerű szülészet külön fejezete, módszereit hazánkban azonban ma még csak néhány, külön felszerelt szülészeti osztályon használják.

N. I.

új film

Ámokfutó

Színes, lengyel film. Jerzy Romuald Milicz regényének motívumai alapján írta és rendezte: Roman Zaluski. Fényképezte: Janusz Pawlowski. Zene: Jerzy Matula. Főbb szereplők: Bronislaw Cieslak, Barbara Brylska.

Szimbólumokat ne sejtessenki: valóban ámokfutóról van szó. Igazi, hamisítatlan ámokfutóról, aki Lengyelország különböző városaiban távcsőves puskájával sorra teríti le áldozatait, látszólag minden ésszerű ok, indíték nélkül.

Hogy fegyverhez ugyan miként juthat egy egyszerű állampolgár (sőt, mint kiderül: műanyagipari szövetkezeti dolgozó), szocialista országban, az nem derül ki. Viszont ezenkívül (garantálhatom) — minden egyéb. Hiszen nem azért a megszokott módon fiatal és szimpatikus a nyomozást vezető százados, hogy ne derítsen ki mindent. Ráadásul még saját szakmai múltját is felhasználhatja: üzemi pszichológusként (no lám!) dolgozott ugyanis valaha, igaz, csak egy évig, de ennyi tapasztalat egy krimiben éppen elég ahhoz, hogy a mélylélektan törvényszerűségei alapján fedezzen föl mindent, ami fölfedezendő.

Bűnügyi történetről nehezebb újat mondani, mint újszülöttnek szakállas viccet mesélni. A sablonok ezúttal is teljes erővel hatnak és a megfelelő mennyiségben alkalmazódnak. Megfelelve az Elbától keletre készült krimik egyik sajátos jellemzőjével: a bűnüldöző apparátus munkája valóságos illúzióvilág, hétköznapi életét, igazából tán nem is annyira krimiszerű tényke-

dését igen hűen tükrözi. Ami más szempontok alapján lehet jó, de filmes nézőpontból a legrosszabb: minden bűnügyi história alapelemét, a feszültséget, a körömrágó izgalmat, a váratlan fordulatok sorát iktatja ki, majdnem száz százalékig. Pontosabban: mindezt „jólnevelté” teszi. Nincs dráma, nincs komédia látványos üldözések, rejtélyt rejtélyre halmozó (viszonylag) eredeti ötletek — minden megy a maga útján, a gyilkost persze hogy

elkapják, de... hogyan? Unalmas kriminél nincs kriminálisabb merénylet e műfaj rajongói ellen.

Néhány villanás, azaz itt-ott olykor-olykor egy izgalmasabb jelenet — nagyjából ennyiért méltányolható úgy, ahogyan az *Ámokfutó*. Pedig halásabb téma, kollektív moziis rettegésre, aligha akad. (Gondoljunk csak a bostoni fojtogatóra.) Ha már van ámokfutónk a vászonra, tudjunk mit kezdeni vele...

Domonkos László

Mi az Interrail-igazolvány?

Ez az idegen hangzású név tulajdonképpen egy nemzetközi ifjúsági bérletet takar, amely 6700. — forint ellenében szabad utazást biztosít a nyugati országok, valamint Marokkó összes vasútvonalán, illetve Görögország nemzetközi vonatain. Hazánkban a magyar diákoknak ötven százalék kedvezményt biztosít.

Az Interrail-igazolvánnyal ingyen utazhatnak a Skandináv országok vasútvonalán, valamint a legtöbb kompjáraton is. Hosszabb tengeri járatokra 50 százalékos kedvezmény vehető igénybe. Ötven százalék a kedvezmény a Spanyolországot Marokkóval, Olaszországot Szardíniával, Sziciliával, Görögországgal és Máltával összekötő komp — és hajó-járatokra is, valamint Angliát a kontinenssel összekötő járatokra. Az Express-irodáknak nyugatra érvényes

útlevélre vásárolható meg. Turista útlevél esetén forintért, látogató útlevélre konvertibilis valutáért. Tudni kell azonban, hogy a nemzetközi ifjúsági bérlet csak 26 éves korig váltható ki, valamint azt, hogy az érvényessége csak 30 nap, amely az igénybevétel napján kezdődik. Az igazolvány ára az árfolyamváltozásokkal módosulhat.

Jelvények, iratok, könyvek

Ezekben a hetekben leleltározzák a Magyar Nemzeti Múzeum szakemberei azt az 1500 darabból álló „szabadkőműves-gyűjteményt”, amelyet az intézmény tavaly hagyatékából vásárolt meg. A készletekben elsősorban a magyar és az európai szá-

badkőműves történetére vonatkozó tárgyi emlékek, jelvények, iratok és könyvek találhatók. Valamennyiről fénykép is készült. E hatalmas, nagy értékű anyag feldolgozásával az esztendő második felében készülnek el.